

Høringsnotat

**Forslag til endringer i integreringsloven,
integreringsforskriften og midlertidig lov om
tilpasninger i introduksjonsloven ved covid 19**

1	Hovedinnholdet i høringsnotatet	3
2	Presisering av målgruppen for introduksjonsprogrammet.....	3
3	Endringer i enkelte av bestemmelsene om opplæring og prøver i norsk og samfunnskunnskap	6
4	Private aktørers tilgang til Nasjonalt introduksjonsregister	13
5	Begrepsbruk, forskriftshjemler og rettelse av inkurier	15
6	Endringer i midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19	17
7	Økonomiske og administrative konsekvenser	18
8	Forslag til lov- og forskriftsendringer	19

1 Hovedinnholdet i høringsnotatet

Arbeids- og inkluderingsdepartementet sender med dette på høring forslag om endringer i lov 6. november 2020 nr. 127 om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid (integreringsloven), forskrift 15. desember 2020 nr. 2912 til integreringsloven (integreringsforskriften) og midlertidig lov 26. mai 2020 nr. 53 om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19.

Integreringsloven trådte i kraft 1. januar 2021 og erstattet den tidligere lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven). Etter at integreringsloven trådte i kraft har det oppstått noen spørsmål om forståelsen og praktiseringen av loven. Departementet mener at det er behov for noen justeringer i både integreringsloven og integreringsforskriften.

I kapittel 2 foreslår departementet noen presiseringer i integreringsloven §§ 8 og 9 om målgruppe for rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogrammet.

I kapittel 3 om endringer i reglene om opplæring og prøver i norsk og samfunnskunnskap foreslår departementet flere presiseringer og endringer. Det foreslås en presisering av ansvarsdelingen mellom kommunen og fylkeskommunen ved kombinert grunnskole- og videregående opplæring. Departementet foreslår også presiseringer i integreringsforskriften i forbindelse med fritak fra både deltakelse i opplæring og plikt til å avlegge prøver. Videre foreslår departementet en utvidelse av plikten til å avlegge prøver, slik at den også omfatter arbeidsinnvandrere fra land utenfor EU/EØS. Departementet foreslår også en endring i beregning av fristen for rett til opplæring, slik at større deler av perioden med rett til gratis opplæring benyttes til å delta i opplæring.

I kapittel 4 foreslår departementet å tydeliggjøre hjemmelsgrunnlag i integreringsloven for utlevering av opplysninger til private aktører gjennom direkte søketilgang i personregistre. I kapittel 5 foreslås det enkelte presiseringer i integreringslovens forskriftshjemler, enkelte endringer av begrepsbruken i lov og forskrift og noen rettelser av inkurier. Kapittel 6 gjelder midlertidig lov. 26. mai 2020 nr. 53 lov om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19. Departementet foreslår at noen enkelte bestemmelser i denne loven blir opphevet.

2 Presisering av målgruppen for introduksjonsprogrammet

2.1 Bakgrunn

I dette kapitlet foreslår departementet noen presiseringer i integreringsloven §§ 8 og 9 om målgruppe for rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram. Presiseringene er en tydeliggjøring av gjeldende rett og innebærer derfor ikke realitetsendringer.

I introduksjonsloven § 2 første ledd bokstav c fremgikk det, fram til en lovendring i november 2018, at personer med begrenset oppholdstillatelse som medlem av barnefamilie i påvente av dokumentert identitet etter utlendingsloven § 38 femte ledd bokstav a eller b, hadde rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram. Ved en inkurie fremgår ikke

presiseringen «i påvente av dokumentert identitet» i integreringsloven § 9 første ledd bokstav d.

Departementet ser også behov for å tydeliggjøre hvem som ikke er omfattet av kravet om å være bosatt etter avtale, jf. integreringsloven § 8 annet ledd, samt hvilke personer som omfattes av integreringsloven § 9 første ledd bokstav f.

2.2 Gjeldende rett

Målgruppen for introduksjonsprogrammet i integreringsloven er i all hovedsak en videreføring av målgruppen i den tidligere introduksjonsloven, jf. Prop. 89 L (2019–2020).

Integreringsloven § 8 regulerer målgruppen for introduksjonsprogrammet. Det følger av første ledd at innvandrere mellom 18 og 55 år som har fått innvilget en oppholdstillatelse som nevnt i § 9 og som er bosatt i kommunen etter avtale med integreringsmyndighetene, har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram.

Integreringsloven § 9 første ledd regulerer hvilke oppholdstillatelser som gir rett og plikt til deltakelse. Det er følgende oppholdstillatelser:

- a. oppholdstillatelse som flyktning etter utlendingsloven § 28
- b. oppholdstillatelse etter innreisetillatelse som overføringsflyktning etter utlendingsloven § 35 tredje ledd
- c. fornybar oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 38 første ledd på grunnlag av søknad om beskyttelse
- d. begrenset oppholdstillatelse som medlem av barnefamilie etter utlendingsloven § 38 femte ledd bokstav a eller b
- e. oppholdstillatelse på grunnlag av kollektiv beskyttelse i en massefluktsituasjon etter utlendingsloven § 34
- f. oppholdstillatelse etter utlendingsloven kapittel 6 som familiemedlem til personer som nevnt i bokstav a til e, forutsatt at referansepersonen har vært bosatt i en kommune i mindre enn fem år før det søkes om familiegjennomføring
- g. fornybar oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 53 første ledd bokstav b, andre ledd eller tredje ledd

Nordiske borgere og utlendinger som omfattes av EØS-avtalen omfattes ikke av målgruppen for introduksjonsprogram. Det følger av integreringsloven § 9 andre ledd at personer som har påbegynt et introduksjonsprogram har rett til å fullføre sitt program uavhengig av om oppholdstillatelsen endres eller om de får innvilget statsborgerskap.

I integreringsloven § 8 første ledd fremgår det at alderen da oppholdstillatelsen ble innvilget er avgjørende for om personen omfattes av målgruppen. Personen må også ha bodd i en kommune med en oppholdstillatelse nevnt i integreringsloven § 9 mindre enn to år når vedtak om introduksjonsprogram treffes.

Det følger av integreringsloven § 8 andre ledd at kravet om å være bosatt etter avtale ikke gjelder personer som har fått oppholdstillatelse nevnt i integreringsloven § 9 første ledd bokstav f og g. Integreringsloven § 9 første ledd bokstav f omtaler ikke familiemedlemmer til personer som har fått permanent oppholdstillatelse på grunnlag av en oppholdstillatelse nevnt i bokstav a til e.

Integreringsloven § 8 andre ledd omtaler ikke personer som får innvilget oppholdstillatelse som flyktning etter utlendingsloven § 28 etter å ha hatt en oppholdstillatelse som nevnt i integreringsloven § 9 første ledd bokstav f.

2.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet foreslår en presisering i integreringsloven § 9 første ledd bokstav d. Bestemmelsen er en videreføring av introduksjonsloven § 2 første ledd bokstav c hvor det, frem til en lovendring i november 2018, fremgikk at personer med begrenset oppholdstillatelse som medlem av barnefamilie i påvente av dokumentert identitet etter utlendingsloven § 38 femte ledd bokstav a eller b, hadde rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram. Oppholdstillatelser etter utlendingsloven § 38 femte ledd kan også begrenses «når behovet er midlertidig» eller «når andre særlige grunner tilsier det», men det er bare begrensede oppholdstillatelser ved «tvil om utlendingens identitet» som skal gi rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogram. Selv om personer med andre typer begrensninger uansett ikke vil oppfylle tilleggsvilkåret for rett og plikt om å være bosatt etter avtale, vurderer departementet at målgruppene bør angis så presist som mulig i integreringsloven. På dette grunnlaget foreslår departementet å ta inn «i påvente av dokumentert identitet» i integreringsloven § 9 første ledd bokstav d.

Det fremgår av forarbeidene til integreringsloven at § 9 første ledd bokstav f også omfatter familiemedlemmer til personer som har fått permanent oppholdstillatelse på grunnlag av en oppholdstillatelse nevnt i bokstav a til e, forutsatt at øvrige vilkår er oppfylt. Dette fremgår ikke av ordlyden og departementet foreslår at dette presiseres i et nytt andre ledd i integreringsloven § 9.

Videre foreslår departementet å presisere i loven at kravet om å være bosatt etter avtale ikke gjelder for personer som har hatt oppholdstillatelse som familiemedlem og som ved søknad om fornyelse innvilges avledet flyktningstatus etter utlendingsloven § 28 sjette ledd. Departementet foreslår å presisere dette i integreringsloven § 8 andre ledd.

3 Endringer i enkelte av bestemmelsene om opplæring og prøver i norsk og samfunnskunnskap

3.1 Frist for gjennomføring av opplæring og konsekvenser av forsinkelser

3.1.1 Bakgrunn

Integreringslovens bestemmelser om opplæring og prøver i norsk og samfunnskunnskap inneholder flere frister som kommunene og deltakerne må forholde seg til, blant annet for oppstart og gjennomføring av opplæring. Det kan være flere grunner til at oppstart av opplæring i norsk og samfunnskunnskap blir forsinket. Årsakene kan både være forhold på deltakerens, kommunens eller fylkeskommunens side. Forsinkelser i oppstart av opplæring kan innebære at deltakeren får kortere tid til å gjennomføre gratis opplæring enn hva som fremgår av loven. Departementet vil derfor i dette kapitlet foreslå endring i integreringsloven slik at fristene i integreringsloven for oppstart og gjennomføring av opplæring harmoniseres.

3.1.2 Gjeldende rett

Innvandrere mellom 18 og 67 år som har fått innvilget en oppholdstillatelse som nevnt i integreringsloven § 27, har rett og plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap, jf. § 26 første ledd. Det følger av § 26 andre ledd at retten og plikten som hovedregel inntreer når oppholdstillatelsen innvilges, eller ved ankomst til Norge for personer som har fått innvilget oppholdstillatelsen før innreise.

Retten og plikten til opplæring i norsk gjelder til deltakeren har nådd et minimumsnivå i norsk, men likevel ikke lenger enn tre år med tillegg av godkjent permisjon, jf. integreringsloven § 32 første ledd første punktum. En deltaker som fra før har utdanning på videregående nivå eller høyere, har ikke rett eller plikt til opplæring i lenger enn 18 måneder med tillegg av godkjent permisjon, jf. andre punktum.

Deltakere med rett og plikt til å delta i opplæring i samfunnskunnskap skal gjennomføre 75 timer opplæring innen ett år etter at retten og plikten inntrådte, jf. integreringsloven § 33.

Kommunen skal treffe vedtak om og sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap til personer som omfattes av målgruppen som er folkeregistrert i kommunen, jf. integreringsloven § 30 første ledd. Tilbud om opplæring skal gis så snart som mulig og senest innen tre måneder etter folkeregistrering eller at krav om deltakelse blir fremsatt, jf. integreringsloven § 30 tredje ledd. Deltakere som får tilbud om opplæring senere enn tre måneder etter folkeregistrering eller at krav om deltakelse blir fremsatt, har rett til å klage på at kommunen ikke har oppfylt sin plikt etter integreringsloven § 30 tredje ledd.

Det følger en særlig beregning av fristen i integreringsloven § 37 d om opplæring i norsk for personer som har fått oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 34 (midlertidig kollektiv beskyttelse). I disse tilfellene gjelder retten til opplæring i ett år fra oppstartstidspunktet.

Bakgrunnen for dette er blant annet at personer med kollektiv beskyttelse ikke har plikt til å delta i opplæringen, kun rett.

Kommunen må registrere vedtak om opplæring i norsk og samfunnskunnskap eller vedtak om fritak fra plikt i NIR for at tilskudd til opplæringen skal bli utbetalt. Kommuner må registrere i NIR de deltakere som får norskopplæring i videregående skole for at tilskudd for disse skal bli utbetalt til fylkeskommuner.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) sin årsrapport for 2021 viser at kun 48 prosent av deltakerne som fikk rett og plikt til opplæring i 2020, startet norskopplæringen innen tre måneder. 71 prosent hadde startet opplæringen innen seks måneder. I 2019 startet 52 prosent av deltakerne innen tre måneder og 70 prosent hadde startet innen seks måneder.

3.1.3 Departementets vurderinger og forslag

Perioden en deltaker har rett og plikt til opplæring i norsk eller samfunnskunnskap regnes i dag fra tidspunktet retten og plikten til deltakelse i opplæring inntreffer. Det vil si fra oppholdstillatelsen innvilges, eller fra tidspunktet for ankomst til Norge dersom personen fikk innvilget oppholdstillatelse før innreise. Kommunens frist for å gi tilbud om opplæring er først tre måneder etter folkeregistrering eller krav om deltakelse ble fremsatt, og i mange tilfeller får deltakere tilbud om opplæring etter fristens utløp. Det er uheldig for den enkelte deltaker at perioden med rett til deltakelse i gratis opplæring forkortes. Dette gjelder særlig deltaker som har utdanning på videregående nivå eller høyere fra før, og ikke har rett eller plikt til opplæring i lenger enn 18 måneder. Det gjelder også for samfunnskunnskap, der fristen for gjennomføring av opplæringen er ett år.

Departementet foreslår på denne bakgrunnen at det presiseres i henholdsvis § 32 første ledd og § 33 første ledd at varigheten av opplæring i norsk og samfunnskunnskap skal regnes fra den datoen kommunen har tilbudt oppstart av opplæringen. Etter departementets syn er det viktig at opplæringen i norsk og samfunnskunnskap starter så raskt som mulig. Departementet vurderer derfor at retten og plikten til opplæring i norsk og samfunnskunnskap fortsatt skal inntre ved innvilget oppholdstillatelse eller ved ankomst til landet, blant annet for at personer som ikke får et tilbud innen lovens frist for oppstart av opplæringen, skal kunne klage på at rettigheten ikke oppfylles.

Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap utbetales i dag etter at det er registrert i NIR at det er gjort vedtak om opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Tidspunktet for oppstart av opplæringen kan imidlertid være lagt lenger fram i tid. For å oppnå at utbetalingen av tilskudd i større grad skal samsvare med oppstart av opplæring, vil departementet vurdere om oppstart av tilskuddsperioden skal legges til tidspunktet for faktisk oppstart av opplæringen.

Departementet foreslår å presisere i integreringsloven § 32 om opplæring i samfunnskunnskap at godkjente permisjoner legges til fristen på ett år. Øvrige forsinkelser som skyldes forhold på kommunen eller fylkeskommunens side gir i dag ikke utvidet tid til opplæring, og departementet foreslår ikke endring i dette. Departementet vurderer at det vil kunne åpne for at kommunene eller fylkeskommunene setter opplæringen på vent, noe som

vil kunne innebære en uforholdsmessig stor belastning for deltakeren. Opphold vil også kunne være uheldig for god progresjon i norsk.

3.2 Ansvar for opplæring i norsk og samfunnskunnskap ved kombinert grunnskole- og videregående opplæring

3.2.1 Bakgrunn

Ansvar for å gi opplæring i norsk og samfunnskunnskap reguleres i integreringsloven. Utgangspunktet er at kommunen har dette ansvaret. Fylkeskommunen har ansvar for å sørge for opplæring til personer som er i målgruppa for opplæring, jf. integreringsloven § 26 første ledd, og som går i videregående opplæring på fulltid.

Noen med rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap får tilbud om opplæring som kombinerer grunnskoleopplæring og videregående opplæring. Hvem som har ansvaret for å gi opplæring i norsk og samfunnskunnskap i slike tilfeller er ikke regulert i integreringsloven, og det er derfor et behov for å fastsette dette i loven.

3.2.2 Gjeldende rett

Etter integreringsloven § 30 er utgangspunktet i første ledd at kommunen skal treffe vedtak om å sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap til personer som omfattes av integreringsloven § 26 første og tredje ledd, som er folkeregistrert i kommunen. Det følger av integreringsloven § 30 andre ledd at fylkeskommunen skal sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap til personer som omfattes av integreringsloven § 26 første ledd, som går på fulltid i videregående opplæring etter opplæringsloven. Dersom en deltaker går i videregående opplæring på deltid, vil det være kommunen som har ansvar for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap. Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere vil gis til den av kommunen og fylkeskommunen som har ansvaret for opplæringen.

Integreringsloven regulerer ikke hvem som ansvaret for opplæring i norsk og samfunnskunnskap i de tilfellene hvor opplæringen skjer etter opplæringsloven § 4A-1 andre ledd. Det følger av denne bestemmelsen at kommunen og fylkeskommunen kan tilby grunnskoleopplæring for de som har rett til videregående opplæring etter opplæringsloven § 3-1 (ungdomsrett), men som har behov for mer grunnskoleopplæring for å kunne fullføre videregående opplæring. Det er ikke en plikt å gi et slikt tilbud. De som mottar dette tilbudet, bruker ikke av ungdomsretten. Det er ikke fastsatt læreplaner eller andre rammer for slike tilbud. Eksempler på slike tilbud er kombinasjonsklasser der elevene får opplæring på både grunnskolenivå og videregåendenivå. Det kan også være et 11. skoleår med grunnskoleopplæring.

Det finnes også andre tilbud som kombinerer grunnskoleopplæring og videregående opplæring. Kombinasjonsforsøket er et slikt tilbud. Forsøket skal prøve ut opplæring hvor deltakeren kombinerer Forberedende voksenopplæring (FVO), som er opplæring på grunnskolenivå, med videregående opplæring i form av Modulstrukturert fag- og

yrkesopplæring (MFY). På grunnlag av realkompetansevurdering får deltakere opplæring i de fagene som den voksne trenger på grunnskolenivå samtidig med fag- og yrkesopplæring (videregående opplæring). Målgruppen for kombinasjonsforsøket er voksne over 20 år som har som mål å ta et fag- eller svennebrev, men som samtidig har behov for opplæring i fag i FVO. Deltakerne rekrutteres blant annet fra FVO, introduksjonsprogrammet og NAV. I kombinasjonsforsøket får deltakeren unntak fra inntaksforskriften til videregående opplæring. Til forskjell fra tilbud etter opplæringsloven § 4A-1 andre ledd, retter dette seg mot de som ikke har fullført grunnskolen (eller tilsvarende) og som dermed ikke har rett til videregående opplæring. Når det gjelder de som ikke har fullført grunnskolen, eller tilsvarende, og som dermed ikke har rett til videregående opplæring, har Kunnskapsdepartementet foreslått at det tas inn i ny opplæringslov at fylkeskommunen kan tilby grunnskoleopplæring i kombinasjon med videregående opplæring til denne gruppen, se punkt 43.6.4.2 i høringsnotat til ny opplæringslov og endringer i friskoleloven.

3.2.3 Departementets vurdering og forslag

Ansvarsdelingen mellom kommunen og fylkeskommunene er, slik den fremgår av integreringsloven § 30, ikke tilpasset situasjoner der personene går i kombinerte løp med både grunnskoleopplæring og videregående opplæring. Ved slike situasjoner oppstår spørsmål om hvem som etter loven skal ha ansvar for opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Departementet vurderer at det i loven bør være så tydelig som mulig hvem som har ansvar for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap, blant annet for å sikre at deltakerne får tilbudet de skal ha, og at oppstart av opplæringen skjer så raskt som mulig. Tydelig ansvarsdeling er også viktig i forbindelse med utbetaling av tilskudd til den som tilbyr opplæringen.

For at fylkeskommunen skal ha ansvaret for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap, er det etter ordlyden i integreringsloven § 30 andre ledd avgjørende at den enkelte går i videregående opplæring og at dette skjer på fulltid (minst 30 timer i uken). Det fremgår av Prop. 89 L (2019–2020) punkt 10.2.4 at hensikten med ansvarsdelingen er at opplæring i norsk og samfunnskunnskap så langt som mulig bør gis som en integrert del av øvrig opplæring.

Etter departementets vurdering gjør det samme hensynet seg gjeldende i tilfeller der opplæringen er en kombinasjon av grunnskoleopplæring og videregående opplæring.

Departementet mener at den som har hovedansvaret for opplæringstilbudet etter opplæringsloven § 4A-1 andre ledd eller i kombinasjonsforsøket, også skal ha ansvaret for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap. Dette gjelder uavhengig av om opplæringen er på grunnskolenivå eller videregående nivå, så lenge opplæringstilbudet som sådan er et fulltidstilbud. Denne løsningen innebærer at dersom kommunen har hovedansvar for tilbudet, er det kommunen som har ansvar for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap. Motsatt har fylkeskommunen ansvar for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap dersom fylkeskommunen har hovedansvar for det øvrige tilbudet.

Departementet foreslår etter dette å lovfeste i integreringsloven § 30 andre ledd, at fylkeskommunen skal sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap ved tilbud etter

opplæringsloven § 4A-1 andre ledd og andre tilbud som kombinerer grunnskoleopplæring og videregående opplæring, dersom fylkeskommunen har hovedansvaret for opplæringstilbudet for øvrig.

I noen tilfeller kan ansvaret for tilbudet være delt mellom kommunen og fylkeskommunen, slik at det ikke kan fastslås hvem som har hovedansvaret. Dette er det åpnet for i opplæringsloven. I slike situasjoner vil de som er i målgruppen for introduksjonsprogrammet, ha sluttmaal om å gjennomføre hele eller deler av videregående opplæring. For å oppnå sluttmalet må disse deltakerne også delta i opplæring på grunnskolenivå. I lys av at sluttmalet her er å gjennomføre hele eller deler av videregående opplæring, vurderer departementet at det er mest hensiktsmessig at fylkeskommunen som har ansvaret for videregående opplæring, også skal ha ansvar for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap. Derfor foreslår departementet at i tilfeller der ansvaret for tilbudet er delt mellom kommunen og fylkeskommunen, og det er uklart hvem som har hovedansvaret for opplæringstilbudet etter opplæringslova, er det fylkeskommunen som har ansvaret for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap. For å ivareta hensynet til fleksibilitet, foreslår departementet at det presiseres i samme bestemmelse at kommuner og fylkeskommuner kan avtale noe annet. Departementet foreslår å lovfeste dette i integreringsloven § 30 andre ledd.

3.3 Fritak fra plikten til opplæring og avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap

3.3.1 Bakgrunn

Noen personer kan fritas fra plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap på bakgrunn av dokumenterte kunnskaper, eller på grunn av særlige helsemessige eller andre tungtveiende årsaker.

Regelverket inneholder ingen bestemmelser om hvorvidt fritak fra plikt til opplæring på bakgrunn av dokumenterte kunnskaper, innebærer tap av retten til opplæring. I forskrift til den nå opphevede introduksjonsloven, var det regulert at kommunen i vedtaket om fritak, kunne beslutte at fritak fra plikten også skulle innebære bortfall av retten til opplæring. Personer som fikk innvilget fritak fra opplæringen i norsk på bakgrunn av tilstrekkelige kunnskaper i samisk, beholdt sin rett til opplæring i norsk. Da integreringsforskriften var på høring sommeren 2020, foreslo departementet å videreføre tidligere regulering. Dette ble imidlertid ved en inkurie ikke regulert i integreringsforskriften da den ble fastsatt. Departementet vil derfor i dette punktet foreslå å videreføre tidligere regulering.

Departementet vil videre foreslå en endring i integreringsforskriften § 36 om fritak fra plikt til å avlegge prøver.

3.3.2 Gjeldende rett

Fritak fra plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap er regulert i integreringsloven § 29. Bestemmelsens første ledd åpner for innvilgelse av fritak på

bakgrunn av dokumenterte kunnskaper. Integreringsforskriften §§ 23 og 24 angir ytterligere regler knyttet til denne fritaksgrunnen. Integreringsloven § 29 andre ledd åpner for innvilgelse av fritak på bakgrunn av særlige helsemessige eller andre tungtveiende årsaker, og denne fritaksgrunnen reguleres nærmere i integreringsforskriften § 25.

Ved fritak fra plikten til å delta i opplæring på grunn av særlige helsemessige eller andre tungtveiende årsaker etter integreringsloven § 29 andre ledd, beholder den enkelte retten til opplæring, jf. integreringsforskriften § 25 første ledd. Når det gjelder fritaksgrunnen om dokumenterte kunnskaper etter integreringsloven § 29 første ledd, er dette forholdet ved en inkurie ikke regulert i dagens regelverk.

Deltakere kan etter søknad fritas fra plikt til å gå opp til avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap, jf. integreringsloven § 37 tredje ledd. I disse tilfellene gjelder integreringsloven § 29 tilsvarende, slik at fritaksgrunnene nevnt der også kan danne grunnlag for fritak fra prøver. Fritak fra plikt til å avlegge prøver reguleres nærmere i integreringsforskriften § 36. Det følger av denne bestemmelsen at vilkårene for fritak fra plikten til opplæring i forskriftens § 23 og § 24, på grunnlag av dokumenterte kunnskaper, gjelder tilsvarende for fritak fra plikt til å avlegge prøver. Integreringsforskriften § 36 viser ikke til integreringsforskriften § 25 om fritak på grunn av særlige helsemessige eller andre tungtveiende årsaker.

3.3.3 Departementet vurderinger og forslag

Departementet foreslår å lovfeste tidligere rett om at kommunen, i vedtak om fritak fra opplæring i norsk eller samfunnskunnskap grunnet dokumenterte kunnskaper, kan beslutte at fritaket også innebærer et bortfall av rett til opplæring. Det forhold at dette ikke framgår av forskriften i dag, skyldes en inkurie. Departementet foreslår å lovfeste dette i et nytt tredje ledd i integreringsforskriften § 23 og et nytt andre ledd i integreringsforskriften § 24. Det fulgte av den nå opphevede forskriften om opplæring i norsk og samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere § 3 første ledd at personer som har tilstrekkelige kunnskaper i samisk, fritas fra plikt, men beholder sin rett til norskopplæring. Departementet foreslår at dette også lovfestes i integreringsforskriften § 23 tredje ledd.

Departementet foreslår videre en endring i integreringsforskriften § 36 som regulerer fritak fra plikt til å avlegge prøver. Departementet foreslår at det i denne bestemmelsen tas inn en henvisning til integreringsforskriften § 25 andre ledd. Kravet til dokumentasjon om medisinsk vurdering eller uttalelse fra lege eller psykolog i integreringsforskriften § 25 andre ledd, gjelder ved søknad om fritak fra prøve, jf. integreringsloven § 37 tredje ledd. Henvisning til integreringsforskriften § 25 i integreringsforskriften § 36, innebærer derfor ikke en realitetsendring, men foreslås av pedagogiske grunner. Etter departementets forslag vil det dermed fremgå av integreringsforskriften § 36 at forskriften §§ 23, 24 og § 25 andre ledd gjelder tilsvarende.

3.4 Utvide plikten til å avlegge prøver i norsk og samfunnskunnskap

3.4.1 Bakgrunn

26. oktober 2021 sendte Justis- og beredskapsdepartementet på høring forslag om endringer i utlendingsloven og utlendingsforskriften – permanent oppholdstillatelse (opplæring i norsk og samfunnskunnskap). Justis- og beredskapsdepartementet foreslo å oppheve kravet om at en utlending må dokumentere å ha gjennomført pliktig opplæring i norsk og samfunnskunnskap for å kunne få rett til permanent oppholdstillatelse. Forslaget skal blant annet bidra til effektivisering av saksbehandlingen i utlendingsforvaltningen. Forslaget er i tråd med tilsvarende endring i statsborgerloven, som trådte i kraft 1. oktober 2022. Det ble ikke foreslått endringer i kravene om at utlendingen ved avsluttende prøve i norsk, behersker et minimum av norsk muntlig, og består den avsluttende prøven i samfunnskunnskap på et språk personen forstår. Disse kravene gjelder bare hvis den enkelte har plikt til å avlegge prøvene etter integreringsloven § 37.

Ettersom arbeidsinnvandrere fra land utenfor EU/EØS ikke har plikt til å avlegge prøver, vil endringen som er foreslått i utlendingsloven innebære at det for denne gruppen ikke stilles krav om å beherske et minimum av norsk muntlig eller dokumentasjon av kunnskaper om samfunnet. Dette kan også medføre at gruppen mister et insentiv til å gjennomføre opplæringen de har plikt til etter integreringsloven. Departementet vil derfor i dette punktet foreslå at plikten til å avlegge avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap utvides, slik at den også omfatter arbeidsinnvandrere fra land utenfor EU/EØS som søker om permanent oppholdstillatelse etter utlendingsloven.

3.4.2 Gjeldende rett

Det følger av integreringsloven § 37 at deltakere som er omfattet av lovens § 26 første ledd har plikt til å gå opp til avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap. Deltakere som er omfattet av integreringsloven § 26 første ledd er de som både har rett og plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Arbeidsinnvandrere fra land utenfor EU/EØS omfattes av lovens § 26 tredje ledd, som bare regulerer en plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Denne gruppen har ikke en plikt til å avlegge prøver, jf. integreringsloven § 37 første ledd.

3.4.3 Departementets vurdering og forslag

Justis- og beredskapsdepartementet har foreslått å oppheve kravet i utlendingsloven om at man må dokumentere å ha gjennomført pliktig opplæring i norsk og samfunnskunnskap for å kunne få innvilget permanent oppholdstillatelse. Det vil da kun stilles krav om at man behersker et minimum av norsk muntlig og har bestått avsluttende prøve i samfunnskunnskap på et språk man forstår. Departementet mener det er viktig at arbeidsinnvandrere utenfor EU/EØS, som etter gjeldende rett kun har plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap, etter en eventuell endring i vilkårene for permanent oppholdstillatelse, fortsatt skal ha et insentiv til å gjennomføre opplæringen.

Både norskferdigheter og kunnskap om samfunnet kan være av stor betydning for varig tilknytning til arbeidslivet. Videre etterspørres dokumentasjon på kunnskapene i stadig større grad, blant annet av arbeidsgivere. Det kreves også dokumentasjon på ferdigheter i norsk muntlig og kunnskap om samfunnet ved en eventuell søknad om norsk statsborgerskap.

Departementet foreslår derfor å utvide plikten til å avlegge prøver i norsk og samfunnskunnskap, slik at den også omfatter arbeidsinnvandrere fra land utenfor EU/EØS som søker om permanent oppholdstillatelse. Endringen vil innebære at også denne gruppen må dokumentere et minimum av norsk muntlig og bestå en prøve i samfunnskunnskap på et språk personen forstår for å kunne få innvilget permanent oppholdstillatelse. Etter departementets vurdering vil dette bidra til å skape bedre sammenheng i regelverket og opprettholde insentivet til å gjennomføre opplæringen.

Arbeidsinnvandrere fra land utenfor EU/EØS betaler for opplæringen selv eller får den dekket av arbeidsgiver. Bakgrunnen er blant annet at de fleste er i lønnet arbeid og dermed vil være i stand til å betale selv. Etter departementets vurdering bør de som avlegger prøve i norsk og samfunnskunnskap dekke prøveavgiften selv.

Som følge av forslaget om å utvide plikten til å avlegge prøver til også å omfatte arbeidsinnvandrere fra land utenfor EU/EØS som søker om permanent oppholdstillatelse etter utlendingsloven, foreslår departementet endringer i integreringsforskriften § 36 om fritak og forskriftens § 38 om oppmelding. Av hensynet til klarhet i loven, foreslår departementet i denne sammenheng å endre tittelen på integreringsforskriften § 38 til *Oppmelding og prøveavgift*. Ettersom syvende ledd i forskriftens § 38 angår gjennomføring av prøver, foreslås dette leddet flyttet til integreringsforskriften § 39 nytt sjettede ledd.

I tillegg foreslår departementet en presisering i integreringsforskriften § 42 om klage på gjennomføring av eller resultat på prøver. I bestemmelsens tredje ledd fjerde punktum fremgår det at klagen skal begrunnes. I den tidligere forskriften til den opphevede introduksjonsloven om opplæring i norsk og samfunnskunnskap, fremgikk det at kun klager på formelle feil ved gjennomføringen av prøver skulle begrunnes, ikke klager på resultatet. Det ble ikke foreslått endringer i dette da integreringsforskriften var på høring og regelverket praktiseres også slik. Departementet foreslår dermed å presisere i § 42 tredje ledd fjerde punktum at det er klager på formelle feil ved gjennomføringen av prøven som skal begrunnes.

4 Private aktørers tilgang til Nasjonalt introduksjonsregister

4.1 Bakgrunn

Integreringsloven § 43 regulerer personregister og plikt til å registrere opplysninger. Det framgår av § 43 første ledd at utlevering av personopplysninger til organer nevnt i integreringsloven § 41 første ledd kan skje gjennom direkte søketilgang i slike

personregistre. Departementet foreslår å tydeliggjøre at dette også kan gjelde private aktører som nevnt i integreringsloven § 41 fjerde ledd.

4.2 Gjeldende rett

Integreringsloven §§ 41 til 44 regulerer behandling av personopplysninger. Behandlingsgrunnlaget reguleres i lovens § 41. Bestemmelsens første ledd gir offentlige organer hjemmel til å behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver i forbindelse med flere opplistede formål. Integreringsloven § 42 regulerer innhenting og utveksling av personopplysninger. Det følger av § 41 fjerde ledd og § 42 tredje ledd at private som utfører oppgaver nevnt i § 41 første ledd for stat, fylkeskommune eller kommune regnes som offentlige organer etter disse paragrafene.

Det følger av integreringsloven § 43 første ledd at det skal opprettes nasjonale personregistre for formålene nevnt i lovens § 41 første ledd. Det mest sentrale registeret som er opprettet med hjemmel i bestemmelsen er Nasjonalt introduksjonsregister (NIR), som blant annet inneholder opplysninger om enkeltpersoners deltakelse i introduksjonsprogram og opplæring etter integreringsloven.

Det følger videre av integreringsloven § 43 første ledd at utlevering av personopplysninger til organer nevnt i § 41 første ledd kan skje gjennom direkte søketilgang i personregistre.

4.3 Departementets vurdering og forslag

Integreringsloven 43 er bygget opp annerledes enn integreringsloven §§ 41 og 42. Mens det i både lovens §§ 41 og 42 brukes begrepet «offentlige organer» og henvises til personopplysninger og oppgaver nevnt i integreringsloven § 41 første ledd, vises det i lovens § 43 til «organer nevnt i § 41 første ledd» for å definere hvilke organer som kan få utlevert opplysninger gjennom direkte søketilgang.

Integreringsloven § 41 første ledd angir en liste med formål for behandling av personopplysninger. Offentlige organer som har oppgaver i forbindelse med de nevnte formålene, har hjemmel til å behandle personopplysninger etter bestemmelsen. Dette inkluderer også private som utfører oppgaver for de nevnte formålene for fylkeskommune eller kommune, jf. bestemmelsens fjerde ledd. Etter departementets vurdering er det ikke naturlig å tolke henvisningen i integreringsloven § 43 til «organer nevnt i § 41 første ledd» snevrere enn det som følger av lovens § 41 første ledd jf. fjerde ledd. Det er heller ikke holdepunkter i forarbeidene til integreringsloven for at definisjonen av et organ i lovens § 43 skulle være mer begrenset enn definisjonen etter de øvrige bestemmelsene.

På denne bakgrunnen vurderer departementet at bestemmelsene i integreringsloven § 43, jf. § 41 første ledd gir hjemmel til at private som utfører oppgaver nevnt i lovens § 41 første ledd for stat, fylkeskommunene eller kommune kan få utlevert opplysninger gjennom direkte søketilgang i personregistre.

Departementet kan ikke se at private aktører som utfører oppgaver for stat, fylkeskommune eller kommune bør stilles annerledes enn de øvrige organene som behandler personopplysninger etter integreringsloven. For alle som skal ha tilgang til registrene

gjelder kravene etter personvernforordningen og hvilke opplysninger det gis tilgang til må begrenses ut fra det enkelte organs behov. At private kan få tilgang til nødvendige opplysninger gjennom direkte søketilgang vil også innebære redusert ressursbruk for fylkeskommunene og kommunene som leier inn private aktører for å utføre sine oppgaver.

For å tydeliggjøre at også private aktører kan få utlevert opplysninger gjennom direkte søketilgang i personregistrene, foreslår departementet å endre § 43 første ledd slik at det henvises til «organer nevnt i § 41 første ledd, jf. fjerde ledd».

5 Begrepsbruk, forskriftshjemler og rettelse av inkurier

5.1 Bakgrunn

For å sikre en korrekt, konsekvent og enhetlig begrepsbruk i integreringsloven og integreringsforskriften foreslår departementet i dette kapittelet noen endringer.

Departementet foreslår videre noen justeringer i forskriftshjemplene i integreringsloven, for å sikre tydelige hjemler som er dekkende for alt som er aktuelt å regulere i forskrift om hvert enkelt tema. I det følgende foreslår departementet endringer i forskriftshjemplene i integreringsloven §§ 5, 17, 26, 29, 31 og 37. Videre foreslås det noen rettelser av inkurier i lov og forskrift.

5.2 Departementets vurderinger og forslag

Integreringsloven og integreringsforskriften inneholder en rekke ulike begreper. På bakgrunn av en gjennomgang av begrepsbruken i lov og forskrift, foreslår departementet enkelte endringer.

Integreringsloven § 2 bokstav a definerer asylsøker som «en person som søker beskyttelse etter utlendingsloven § 28». I praksis søkes det imidlertid ikke om beskyttelse etter en bestemt paragraf i utlendingsloven. Departementet foreslår derfor at «utlendingsloven § 28» i definisjonen, endres til «utlendingsloven kapittel 4».

Utdanning på videregående nivå er definert i integreringslovens forarbeider som en utdanning som kan gi generell studiekompetanse i Norge i henhold til GSU-listen, jf. Prop. 89 L (2019–2020) s. 81. Det er videre presisert at deltakere ikke behøver å tilfredsstille språkravet i norsk og eventuelt engelsk for å være omfattet av definisjonen. Av pedagogiske grunner foreslår departementet at definisjonen tas inn i integreringsforskriften. I denne sammenheng foreslås det også å ta inn en forskriftshjemmel i integreringsloven § 13 nytt syvende ledd og § 32 nytt tredje ledd om at departementet kan gi forskrift om hva som regnes som utdanning på videregående nivå etter paragrafen her.

Flere steder i integreringsloven og integreringsforskriften er uttrykket «minimum utdanning på videregående nivå fra før» brukt. Departementet foreslår å endre dette til «fra før har utdanning på videregående nivå eller høyere» i både lov og forskrift.

Departementet foreslår å bruke begrepet «deltaker» istedenfor «deltager» gjennomgående. Det foreslås at alle varianter av ordene endres, slik at de skrives med «k» istedenfor «g».

Departementet ser videre at begrepene «virkedager» og «dager» brukes om hverandre i integreringsforskriften, og foreslår at begrepet «dager» brukes gjennomgående.

I integreringsloven § 30 andre ledd og integreringsforskriften § 59 tredje ledd brukes begrepet «full tid», mens det for øvrig brukes begrepet «fulltid». Departementet foreslår at begrepet «full tid» erstattes med «fulltid».

Fra 1. juli 2021 ble Kompetanse Norge slått sammen med flere andre direktorater til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir). Departementet foreslår at alle henvisninger til «Kompetanse Norge» endres til «Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse» i både loven og forskriften.

Departementet vil videre foreslå noen endringer i noen av forskriftshjemlene i integreringsloven. Etter integreringsloven § 5 tredje ledd kan departementet gi forskrift om «omfanget av og innholdet i opplæringen» i mottak. Departementet foreslår å presisere at det også kan gis forskrift om fritak fra plikten til å delta i opplæringen.

Det følger av integreringsloven § 17 tredje ledd at departementet kan gi forskrift om «fravær og permisjoner fra introduksjonsprogram». Departementet foreslår å presisere at det også kan gis forskrift om fri fra introduksjonsprogrammet, tillegg i programtid og om retten til introduksjonsstønad ved fravær, fri og permisjoner.

Integreringsloven § 26 regulerer målgruppe for opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Det følger av bestemmelsens andre ledd at retten og plikten i «særlige tilfeller» kan inntre fra det tidspunktet krav om opplæring settes frem. Etter andre ledd femte punktum kan departementet gi forskrift om «hva som skal anses som særlige tilfeller». Departementet foreslår å slå sammen fjerde og femte punktum, slik at fjerde punktum gir departementet hjemmel til å gi forskrift om særlige tilfeller der retten og plikten inntre fra det tidspunktet krav settes frem.

Integreringsloven § 29 tredje ledd gir departementet hjemmel til å gi forskrift om «hvilken dokumentasjon som er nødvendig» for å få fritak fra plikt til deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Departementet foreslår at dette endres til at departementet kan gi forskrift om «fritak fra plikt til deltakelse» i opplæringen, slik at hjemmelen dekker alt som er aktuelt å regulere om fritak.

Integreringsloven § 31 andre ledd gir departementet hjemmel til å gi forskrift om «veiledende minimumsnivåer i norsk for ulike grupper deltagere». Departementet foreslår å presisere at det også kan gis forskrift om den enkeltes norskmål.

Det følger av integreringsloven § 37 femte ledd at departementet kan gi forskrift om «innholdet i og gjennomføringen av prøver» og «om reaksjoner ved overtredelse av bestemmelser om gjennomføringen av prøvene». Departementet foreslår at integreringsloven § 37 femte ledd endres til at departementet kan gi forskrift om «prøver i norsk og samfunnskunnskap og om reaksjoner ved overtredelse av bestemmelser om gjennomføringen av prøvene», slik at hjemmelen dekker alt som er aktuelt å regulere om prøver.

Ved ikrafttredelse av lov 11. juni 2021 nr. 79 om offentlige organers ansvar for bruk av tolk mv. (tolkeloven) ble integreringsloven § 46 andre ledd bokstav j opphevet. Ved en inkurie ble ikke § 47 første ledd andre punktum opphevet samtidig. Departementet foreslår derfor at integreringsloven § 47 første ledd andre punktum oppheves.

Ved en inkurie inneholder integreringsforskriften § 24 første ledd to av bokstav d. Det foreslås at den siste bokstaven endres til bokstav e.

6 Endringer i midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19

6.1 Bakgrunn

Midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19, regulerer utvidet og forsterket opplæring og introduksjonsprogram og tilpasninger i opplæring og introduksjonsprogram. Kapittel 1 inneholder bestemmelser om tiltak fra tidligere tiltakspakker på integreringsfeltet. Kapittel 2 inneholder bestemmelser om tilpasninger når utbrudd av covid-19 påvirker gjennomføringen av ordningene etter introduksjonsloven. Kapittel 1 «oppheves fra den tid Kongen bestemmer», men kapittel 2 skal oppheves 31. desember 2022.

Bestemmelsene som gir noen grupper deltakere rett til utvidet introduksjonsprogram og utvidet norskopplæring gjelder fortsatt. Med tiden som har gått, vurderer departementet at de deltakerne som har vært aktuelle for tiltakene på nåværende tidspunkt bør og skal ha fått tilbud. Departementet foreslår derfor i dette kapittelet å oppheve bestemmelsene i den midlertidige loven som gir rett til utvidet introduksjonsprogram til personer som startet programmet før 1. januar 2019 og frem til 1. januar 2020. Departementet foreslår også å oppheve bestemmelsen om utvidet norskopplæring til personer som avsluttet opplæringen senest 31. desember 2021.

6.2 Gjeldende rett

Formålet med kapittel 1 er å avhjelpe negative konsekvenser av utbrudd av covid-19 for deltakere i introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

Utvidet introduksjonsprogram reguleres i § 2 i midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven. Deltakere som omfattes av lovens § 2 første eller andre ledd har rett til å få utvidet programmet med inntil seks eller fire måneder dersom den enkelte har behov for slik utvidelse for å komme i jobb eller utdanning. Dette er deltakere som startet introduksjonsprogrammet før 1. juli 2020. Lovens § 2 tredje ledd regulerer forsterket introduksjonsprogram, som innebærer at deltakere som startet i introduksjonsprogrammet etter 1. januar 2019, har rett til å få revidert sin individuelle plan og få fastsatt et sluttmaal for deltakelsen i introduksjonsprogrammet. Deltakere som får sluttmaal om fullført videregående opplæring, kan få inntil tre års programtid, med mulighet for inntil ett års

forlengelse. Alle deltakere som omfattes av midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven § 2, har rett til å få vurdert behovet for karriereveiledning og få gjennomført karriereveiledning dersom det er behov.

Utvidet norskopplæring reguleres i § 3 i den midlertidige loven. Det følger av bestemmelsen at deltakere som avslutter opplæringen før 31. desember 2021, har rett til utvidet opplæring i norsk i inntil seks eller fire måneder avhengig av når de avslutter opplæringen.

Kommunens og fylkeskommunens ansvar etter den midlertidige loven reguleres i § 5. Bestemmelsen tydeliggjør også at avgjørelser om utvidet og forsterket introduksjonsprogram og utvidet norskopplæring regnes som enkeltvedtak.

I § 5 i den midlertidige loven gis forskriftshjemmelen som åpner for at departementet kan gi forskrift om å utvide ordningene etter introduksjonsloven i forbindelse med stortingsvedtak om tiltak for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19.

6.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet foreslår å oppheve § 2 første og andre ledd og § 3 i midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19. Disse bestemmelsene omhandler henholdsvis rett til utvidet introduksjonsprogram til personer som startet programmet før 1. januar 2019 og frem til 1. januar 2020 og utvidet norskopplæring til personer som avsluttet opplæringen senest 31. desember 2021. Departementet vurderer at den midlertidige loven bør gjenspeile den faktiske situasjonen.

Departementet foreslår ikke øvrige endringer i kapittel 1 i den midlertidige loven. Dagens § 2 tredje ledd gir rett til forsterket introduksjonsprogram til personer som startet programmet etter 1. januar 2019. Deltakere i denne gruppen som har fått slutt mål om fullført videregående opplæring, kan ha program på inntil fire år. For å sikre at ikke grunnlaget for lengre programtid faller bort, kan ikke bestemmelsen oppheves før deltakerne har fullført.

Den midlertidige lovens kapittel 2 har varighet frem til 31. desember 2022, se Prop. 112 L (2021–2022) *Endringer i midlertidige lover om tilpasninger i introduksjonsloven og integreringsloven for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 (forlengelse)*. Dersom det er behov for å forlenge varigheten ytterligere, vil departementet fremme eget forslag om dette.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

7.1 Endringer i integreringsloven og integreringsforskriften

Endringene som foreslås i punkt 2, 3.2, 3.3, 4 og 5 er presiseringer og mindre endringer som ikke har vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser.

Kommuner med personer i målgruppa for opplæring i norsk og samfunnskunnskap mottar tilskudd per person fordelt over tre år. Forslaget i punkt 3.1 om at varigheten for opplæring i norsk og samfunnskunnskap skal regnes fra tidspunkt for oppstart av opplæringen innebærer ingen endring i tilskuddets størrelse eller varighet.

I dag blir tilskuddet til opplæring i norsk og samfunnskunnskap utbetalt til fylkeskommunen dersom en person deltar i videregående opplæring på fulltid. Forslaget i punkt 3.2 om ansvar for opplæring i norsk og samfunnskunnskap innebærer at fylkeskommunen i noen tilfeller skal sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap ved tilbud etter opplæringsloven som kombinerer grunnskoleopplæring og videregående opplæring. I disse tilfellene vil tilskuddet for opplæring i norsk og samfunnskunnskap bli utbetalt til fylkeskommunen. Retningslinjen for tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere må oppdateres i tråd med dette forslaget. Forslaget innebærer ingen endring i tilskuddets størrelse.

Forslaget i punkt 3.4 om å utvide plikten til å avlegge prøver i norsk og samfunnskunnskap vil innebære noen administrative konsekvenser for å øke prøvekapasiteten. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse anslår at forslaget innebærer at om lag 4 500 flere kandidater vil avlegge prøvene. Etter forslaget skal de nye kandidatene betale for prøvene selv. Ettersom prøveavgiften i kommunene fastsettes ut fra selvkostprinsippet, vurderer departementet at utvidelsen ikke vil ha vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser for kommunene.

7.2 Endringer i midlertidig lov om tilpasninger i introduksjonsloven

Rett til utvidet introduksjonsprogram og utvidet norskopplæring ble finansiert gjennom særskilte tilskudd. Tilskuddene utbetales til kommunene basert på rapportert antall personer som får et tilbud. Forslaget om å oppheve bestemmelsene som gir noen grupper deltakere rett og plikt til utvidet introduksjonsprogram og utvidet norskopplæring innebærer at kommunene ikke vil få utbetalt tilskudd ved eventuell fortsatt bruk av disse tiltakene.

8 Forslag til lov- og forskriftsendringer

8.1 Endringer i integreringsloven

Lov om endringer i integreringsloven

I

I lov 6. november 2020 nr. 127 om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid (integreringsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2 første ledd bokstav a skal lyde:

asylsøker: en person som søker beskyttelse etter *utlendingsloven kapittel 4*

§ 5 tredje ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om omfanget av og innholdet i opplæringen og om fritak fra plikten til å delta i opplæringen.

§ 8 andre ledd skal lyde:

Kravet om å være bosatt etter avtale gjelder ikke personer som har fått oppholdstillatelse som nevnt i § 9 første ledd bokstav f og g. *Kravet gjelder heller ikke for personer som får innvilget oppholdstillatelse som nevnt i § 9 første ledd bokstav a etter å ha hatt en oppholdstillatelse som nevnt i § 9 første ledd bokstav f.*

§ 9 første ledd bokstav d skal lyde:

begrenset oppholdstillatelse som medlem av barnefamilie *i påvente av dokumentert identitet* etter utlendingsloven § 38 femte ledd bokstav a eller b.

§ 9 nytt andre ledd skal lyde:

Første ledd bokstav f omfatter også familiemedlemmer til personer som har fått permanent oppholdstillatelse på grunnlag av en oppholdstillatelse nevnt i bokstav a til e, forutsatt at øvrige vilkår er oppfylt.

Nåværende andre ledd blir tredje ledd.

§ 13 andre ledd skal lyde:

Sluttmålet for deltakere som fra før har utdanning på videregående nivå eller høyere, skal være at deltakeren skal kvalifisere til høyere utdanning eller arbeid. Programmet skal vare mellom tre og seks måneder og kan forlenges med inntil seks måneder.

§ 13 tredje ledd skal lyde:

Sluttmålet for deltakere under 25 år som fra før ikke har utdanning på videregående nivå eller høyere, skal som hovedregel være fullført videregående opplæring. Programmet skal vare mellom tre måneder og tre år og kan forlenges med inntil ett år. Har deltakeren andre sluttmaal enn fullført videregående opplæring, skal programmet vare mellom tre måneder og to år og kan forlenges med inntil ett år.

§ 13 nytt syvende ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om hva som regnes som utdanning på videregående nivå etter paragrafen her.

§ 17 tredje ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om fravær, fri og permisjoner fra introduksjonsprogrammet. Departementet kan også gi forskrift om rett til introduksjonsstønad ved fravær, fri og permisjoner og om det skal medføre tillegg i programtiden.

§ 26 andre ledd skal lyde:

Retten og plikten til opplæring inntreer når oppholdstillatelsen innvilges, eller ved ankomst til Norge for personer som har fått innvilget oppholdstillatelsen før innreise. For personer med oppholdstillatelse nevnt i § 9 første ledd bokstav d inntreer retten og plikten ved førstegangs fornyelse av tillatelsen. For personer med oppholdstillatelse nevnt i § 9 første ledd bokstav e inntreer retten og plikten på tidspunktet personen bosettes etter avtale mellom kommunen og integreringsmyndighetene. *Departementet kan gi forskrift om særlige tilfeller der retten og plikten kan inntre fra det tidspunktet krav om opplæring settes frem.*

§ 29 tredje ledd skal lyde

Departementet kan gi forskrift om fritak fra plikten til deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

§ 30 andre ledd skal lyde:

Fylkeskommunen skal sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap til personer som omfattes av § 26 første ledd, som går i videregående opplæring etter opplæringsloven på fulltid. *Fylkeskommunen skal sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap ved tilbud etter opplæringsloven § 4A-1 andre ledd og andre tilbud som kombinerer grunnskoleopplæring og videregående opplæring, dersom fylkeskommunen har hovedansvaret for opplæringstilbudet for øvrig. I tilfeller der ansvaret for tilbudet er delt mellom kommunen og fylkeskommunen, og det er uklart hvem som har hovedansvaret for opplæringstilbudet etter opplæringslova, er det fylkeskommunen som har ansvaret for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap, med mindre kommunen og fylkeskommunen har avtalt noe annet.*

§ 31 andre ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om veiledende minimumsnivåer i norsk for ulike grupper deltakere og om den enkeltes norskmål.

§ 32 første ledd skal lyde:

Retten og plikten til opplæring for en deltager med oppholdstillatelse som nevnt i § 27 gjelder til *deltakeren* har nådd et minimumsnivå i norsk etter § 31, men likevel ikke lenger enn tre år *fra den datoen kommunen har tilbudt oppstart av opplæringen*, med tillegg av godkjent permisjon. En *deltaker som fra før har utdanning på videregående nivå eller høyere*, har ikke rett eller plikt til opplæring i lenger enn 18 måneder *fra den datoen kommunen har tilbudt oppstart av opplæringen*, med tillegg av godkjent permisjon.

§ 32 nytt tredje ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om hva som regnes som utdanning på videregående nivå etter paragrafen her.

§ 33 første ledd skal lyde:

Deltakere med oppholdstillatelse som nevnt i §§ 27 og 28 skal gjennomføre 75 timer opplæring i samfunnskunnskap. Opplæringen skal gjennomføres på et språk deltakeren forstår. Opplæringen skal gjennomføres innen ett år fra den datoen kommunen har tilbudt oppstart av opplæringen, med tillegg av godkjent permisjon.

§ 37 første og andre ledd skal lyde

Deltakere som er omfattet av § 26 første ledd, har plikt til å gå opp til avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap. Plikten til å gå opp til avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap gjelder også deltakere som er omfattet av § 26 tredje ledd og skal søke om permanent oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 62. Plikten gjelder ikke deltagere som har fritak etter § 29.

Avsluttende prøve i samfunnskunnskap skal gjennomføres innen ett år etter at retten og plikten inntrådte etter § 26 andre ledd *eller plikten inntrådte etter § 26 fjerde ledd*. Dette gjelder ikke når fylkeskommunen har ansvar for opplæring i samfunnskunnskap etter § 30 andre ledd.

§ 37 femte ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om prøver i norsk og samfunnskunnskap og om reaksjoner ved overtredelse av bestemmelser om gjennomføringen av prøvene.

§ 43 første ledd skal lyde:

Det skal opprettes nasjonale personregistre for formålene nevnt i § 41 første ledd. Utlevering av personopplysninger til organer nevnt i § 41 første ledd, *jf. fjerde ledd*, kan skje gjennom direkte søketilgang i slike personregistre.

§ 47 første ledd andre punktum oppheves.

I § 44 første ledd bokstav b skal henvisning til «Kompetanse Norge» endres til «Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse».

I følgende bestemmelser skal uttrykket «deltager» endres til «deltaker»:

§ 11 fjerde ledd, § 18, § 32 første og andre ledd og § 36.

I følgende bestemmelser skal uttrykket «deltageren» endres til «deltakeren»:

§ 13 andre til femte ledd, § 15 andre ledd, § 16 første til tredje ledd, § 17 første og andre ledd, § 23 andre ledd, § 25 første ledd, § 31 første ledd, § 32 første og andre ledd, § 33 første ledd, § 35 første og andre ledd og § 37 c sjette ledd.

I følgende bestemmelser skal uttrykket «deltagerens» endres til «deltakerens»:

§ 15 tredje og sjette ledd, § 16 første ledd, § 18, § 31 første ledd, § 36, § 37 c sjette ledd og § 37 d tredje ledd.

I følgende bestemmelser skal uttrykket «deltagere» endres til «deltakere»:

§ 4 tredje ledd, § 13 andre til sjette ledd, § 14 andre ledd, § 15 syvende ledd, § 19, § 20 tredje ledd, § 31 første ledd, § 33 første ledd, § 37 første, tredje ledd og fjerde ledd, § 37 c fjerde ledd og § 37 d andre ledd.

I § 37 d andre ledd skal uttrykket «deltagerne» endres til «deltakerne».

I følgende bestemmelser skal uttrykket «deltagelse» endres til «deltakelse»:

§ 3 tredje ledd, § 13 første ledd, § 15 fjerde og syvende ledd, § 29 andre og tredje ledd, § 30 tredje ledd, § 37 c fjerde ledd, § 37 c femte ledd og § 37 e første ledd.

I følgende titler skal uttrykket «deltagelse» endres til «deltakelse»:

§ 9, § 27, § 28 og § 29.

I følgende bestemmelser skal uttrykket «deltagerbevis» endres til «deltakerbevis»:

§ 12 tredje ledd og § 30 femte ledd.

II

I midlertidig lov 26. mai 2020 nr. 53 om tilpasninger i introduksjonsloven for å avhjelpe

konsekvenser av utbrudd av covid-19 kapittel 2 gjøres følgende endringer:

§ 2 første og andre ledd oppheves.

I § 2 tredje ledd skal uttrykket «deltagelse» endres til «deltakelse».

Nåværende tredje og fjerde ledd blir første og andre ledd.

§ 3 oppheves.

III

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

8.2 Endringer i integreringsforskriften

Forskrift om endringer i integreringsforskriften

I

I forskrift 15. desember 2020 nr. 2912 til integreringsloven (integreringsforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 23 nytt tredje ledd skal lyde:

Kommunen kan beslutte at fritak fra plikten til å delta i opplæring også innebærer et bortfall av retten til opplæring. Personer som dokumenterer et minimum av kunnskaper i samisk beholder retten til å delta i opplæring i norsk.

§ 24 nytt andre ledd skal lyde:

Kommunen kan beslutte at fritaket også innebærer et bortfall av retten til å delta i opplæring i samfunnskunnskap.

Den siste av bokstavene d skal endres til e i § 24 første ledd.

§ 28 tredje ledd skal lyde:

Deltakere som fra før har utdanning på videregående nivå eller høyere, bør oppnå minimum nivå B1 i delprøvene i lytteforståelse, leseforståelse og skriftlig fremstilling og B2 i delprøve i muntlig kommunikasjon.

§ 28 fjerde ledd skal lyde:

Deltakere som fra før har utdanning på videregående nivå eller høyere, og som har behov for å dokumentere nivå B2 i alle delferdigheter, bør ha dette som norskmål.

§ 36 første ledd skal lyde:

Deltakere som omfattes av integreringsloven § 26 første og tredje ledd, kan søke om fritak fra plikten til å avlegge prøver, jf. integreringsloven § 37 tredje ledd. Forskriften §§ 23, 24 og 25 andre ledd gjelder tilsvarende.

Tittel til § 38 skal endres til «Oppmelding og prøveavgift».

§ 38 tredje ledd skal lyde:

Kandidater som har plikt til å gå opp til prøver etter integreringsloven § 37, jf. 26 første ledd, har rett til én gratis prøve for hver av ferdighetene skrive, lese, lytte og snakke. Andre kandidater melder seg opp selv, men må betale en prøveavgift.

§ 38 syvende ledd skal flyttes til § 39 nytt sjette ledd.

§ 42 tredje ledd skal lyde:

*En klage kan framsettes muntlig og deretter skriftliggjøres av klager selv eller noen som handler som fullmektig for klager. Klage på formelle feil ved gjennomføring av prøven rettes til kommunen. Klage på resultat rettes til *Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse*. Klage på formelle feil ved gjennomføring av prøven skal begrunnes.*

Ny § 65a skal lyde:

§ 65a. Utdanning på videregående nivå

Med utdanning på videregående nivå etter integreringsloven §§ 13 og 32 menes en utdanning som oppfyller utdanningskravet på listen om Generell studiekompetanse for søkere med utenlandsk utdanning (GSU-listen). Deltakeren behøver ikke å tilfredsstille språkkravet i norsk og engelsk for å være omfattet av definisjonen.

I følgende bestemmelser skal uttrykket «deltager» endres til «deltaker»:

§ 7 første til tredje ledd, § 11 første og andre ledd, § 13, § 14 andre ledd, § 15, § 16 andre ledd, § 31 andre ledd, § 32 og § 33 første og andre ledd.

I følgende bestemmelser skal uttrykket «deltageren» endres til «deltakeren»:

§ 4 første ledd, § 5 første og andre ledd, § 6 første ledd, § 7 første ledd, § 8 første og andre ledd, § 13, § 24, § 29 første og andre ledd, § 30 første ledd, § 31 andre ledd og § 38 første ledd.

I følgende bestemmelser skal uttrykket «deltagerens» endres til «deltakerens»:

§ 4 første ledd og § 27 tredje ledd.

I følgende bestemmelser skal uttrykket «deltagere» endres til «deltakere»:

§ 3 andre ledd, § 5 første ledd, § 6 første ledd, § 16 andre ledd, § 17 andre ledd, § 18, § 28 første til sjette ledd, § 33 andre ledd, § 36 første ledd, § 38 første ledd, § 39 andre ledd og § 66 første ledd.

I § 4 tredje og fjerde ledd skal uttrykket «deltagerne» endres til «deltakerne».

I § 66 første ledd skal uttrykket «deltagernes» endres til «deltakernes».

I følgende bestemmelser skal uttrykket «deltagelse» endres til «deltakelse»:

§ 1 andre og tredje ledd, § 2 andre ledd, § 5 første ledd, § 10, § 11 første og andre ledd, § 12 første og andre ledd, § 15, § 17 andre ledd, § 19, § 20 første ledd og § 56 tredje ledd.

I følgende bestemmelser skal henvisninger til «Kompetanse Norge» endres til «Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse»:

§ 35 første og andre ledd, § 37, § 38 andre ledd, § 39 første ledd, § 41 første, tredje og sjette ledd, § 42 tredje og syvende ledd, § 43 andre og fjerde ledd, § 44 første ledd, § 57 første til tredje ledd, § 58 andre ledd og § 69 andre ledd.

Tittel til § 57 skal endres til «Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse sitt ansvar».

I følgende bestemmelser skal uttrykket «virkedager» endres til «dager»:

§ 14 andre ledd, § 17 andre ledd, § 18, § 19 og § 31 første ledd.

I § 59 tredje ledd skal uttrykket « full tid» endres til «fulltid».

II

Forskriften trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.